

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку,
проблеми та перспективи»

8 вересня 2023 року



ПОЛТАВА

2023

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Краснова О. І., Белікова І. В.**

«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи»: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2023; Полтава).

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи», 8 вересня 2023 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін.]. – Полтава, 2023. – 165 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів медичної реабілітації в Україні фахівцями різних спеціальностей, питанням медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та правоохоронців, постраждалих внаслідок бойових дій, оптимізації роботи реабілітаційних закладів під час військової агресії РФ та в мирний час.

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

©Полтавський державний медичний університет, 2023

послуги з соціальної, психологічної, фізичної, медичної, фізкультурно-спортивної реабілітації, та медичного спостереження.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ЛІКУВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ

Шевчук Марина

Херсонський державний університет, Херсон, Україна

Анотація. Проаналізовано актуальність проблеми посттравматичного стресового розладу у дітей, доцільність та ефективність застосування арт-терапії у лікуванні дітей з посттравматичним стресовим розладом.

Ключові слова: посттравматичний стресовий розлад, психотравма, діти, бойові дії, арт-терапія.

Вступ. За період з 2014 по 2023 роки, світ став свідком низки бойових конфліктів, розв'язаних росією, на території України, які спричинили серйозні психологічні наслідки для українців, такі як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), тривожні стани, депресія, розлади екстерналізації, суїцидальні думки. Найпоширенішим психологічним розладом є ПТСР, що являє собою важкий психічний стан, який виникає внаслідок одиничної чи багаторазової повторюваної психотравмуючої події (бойові дії, насильство та жорстокість, важка фізична травма, загроза життю, втрата близьких).

Найбільш вразливими серед всіх вікових категорій є діти. Існує думка, що дитячий мозок є досить гнучким і витривалим до стресів, що дитина до кінця не розуміє ситуацію, яка з нею трапилась у силу свого віку та досвіду, та вона хибна. За рахунок несформованої психіки та механізмів психологічного захисту, діти особливо гостро переживають будь-яку травмуючу подію.

Загальні симптоми ПТСР у дітей такі: до 12 років порушення сну (часті нічні кошмари, які повторюються, безсоння) та апетиту, уваги та пам'яті, зниження чи уникання соціальної активності, замкненість, пригнічений настрій, плаксивість, агресивність, тривожність, травмуюча подія може проявлятися у малюнках чи грі, рекурентні спогади, гіпервігядливість,

регресивна поведінка (смоктання пальця, енурез, сильний страх перед незнайомими людьми, надмірне «чіпляння» за батьків). У віці від 12 до 18 років симптоматика доповнюється і набуває більш дорослих рис: розвивається страх вини, тривоги, смерті, знижується самооцінка, з'являється почуття самотності, дитина прагне до ізоляції, обмеженості у спілкуванні, втрачає життєві інтереси, можливе надмірне зловживання психоактивних речовин і т.д. В обох вікових групах є порушення соматовегетативної сфери (м'язова напруга, пришвидшене дихання і серцебиття, нудота, запаморочення, головні болі, блідість шкірних покривів).

Одним із методів лікування ПТСР у дітей є арт-терапія, яка представляє собою певний психотерапевтичний підхід, в основу якого покладено використання мистецтва і творчості як засобу спілкування і вираження емоцій.

Арт-терапія вважається досить ефективним методом лікування, оскільки вона дозволяє виразити свої емоції та думки, переживання та страхи, які може бути важко висловити словами, наприклад, при розмові з психологом чи психотерапевтом, особливо, коли дитина дуже замкнута, має дуже виражені симптоми ПТСР чи обмежений словниковий запас слів для опису своїх почуттів, тому в цьому ключі даний метод лікування є незамінним. Арт-терапія дозволяє дітям активно взаємодіяти з їхнім емоційним досвідом, розуміти та обробляти травматичні події, а також знаходити нові шляхи подолання страхів та тривоги.

Застосування арт-терапії у лікуванні ПТСР у дітей може включати різні види мистецтва, такі як малювання, ліплення, колажі, танці і музика.

Така техніка арт-терапії як малювання працює таким чином: дитина може намалювати те, що відображає її теперішній стан, емоції, сні чи подію, яка з нею відбулася, використовуючи різні форми, кольори та образи, що допоможе фахівцю більш чіткіше зрозуміти психічний стан дитини, а дитині – легко виразити свої почуття на папері, відчути полегшення від емоційного тягара та розглянути травматичні події з іншого кута зору.

Колажі, створюючись з різних деталей і матеріалів, допоможуть дитині зануритись в себе і об'єднати розкидані «емоційні пазли», склавши їх в одну суцільну емоцію чи думку, що дасть їй більше розуміння свого внутрішнього стану.

Ліплення з глини чи інших матеріалів даватиме змогу перетворити елементи переживання чи страхів у скульптуру. Це дасть відчуття відокремленості від травматичного досвіду та можливість споглядання на нього з іншої сторони.

Рух і мелодія мають потужний вплив на емоційну складову дитини. Вони можуть допомогти знизити тривожність, зняти як емоційну, так і м'язову напругу, поліпшити сон і апетит та сприяти відновленню психоемоційного балансу. Танці дають відчуття контролю над власним тілом та огортають дитину відчуттям безпеки. Музика ж допомагає знизити стрес, врегулювати емоції та покращити настрій. Якщо дитина може грати на музичних інструментах чи співати, цю можливість в терапії треба обов'язково використовувати, оскільки це сприяє вивільненню негативних емоцій та самовираженню.

Висновки. Посттравматичний стресовий розлад у дітей є актуальною та досить серйозною проблемою в умовах сьогодення. Травматичні події можуть суттєво впливати на психічний розвиток дитини, що в подальшому призведе до погіршення її фізичного та емоційного здоров'я. Симптоми ПТСР, такі як тривожність, кошмари, рекурентні спогади та дистанціювання, можуть суттєво обмежити повсякденне функціонування і можливість нормальної соціальної взаємодії.

У цьому контексті актуальність застосування арт-терапії у лікуванні ПТСР у дітей є надзвичайно важливою. Арт-терапія надає дітям можливість виразити свої почуття та думки через творчість, обходячи словесні обмеження та страх перед відкритістю. Різноманітні техніки арт-терапії, такі як малювання, ліплення, музика та танець, допомагають розкрити внутрішні резерви дитини для самовираження та самозагоювання.

Арт-терапія є важливою ланкою в комплексному лікуванні ПТСР у дітей, допомагаючи їм знаходити внутрішню силу для подолання травм та повернення до здорового психологічного стану.

НЕМЕДИКАМЕНТОЗНІ МЕТОДИ У ЛІКУВАННІ ДИТЯЧОГО ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛІЧУ

Шкаберіна В.С, Горошко В.І.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

Вступ. Дитячий церебральний параліч (ДЦП) є однією з найбільш поширених неврологічних патологій серед дітей, вона впливає на руховий апарат та може значно обмежити можливості дитини у нормальному фізичному та психологічному розвитку. Внаслідок цього, реабілітація дітей з ДЦП є актуальною задачею. Немедикаментозні методи лікування набувають все більшої популярності, оскільки вони спрямовані на забезпечення оптимальних умов для фізичного та психологічного розвитку дитини. Ці методи включають різні підходи, такі як фізіотерапія, масаж, терензійна стимуляція, водолікування та інші. Акцент на немедикаментозних методах у лікуванні ДЦП важливий через декілька аспектів: використання немедикаментозних методів дозволяє враховувати фізичні та психологічні потреби дитини, стимулюючи розвиток рухових навичок та покращення якості життя; попередження ускладнень, оскільки ефективна реабілітація може допомогти запобігти ускладненням, таким як контрактури, деформації суглобів та м'язів, що часто виникають у дітей з ДЦП; індивідуальний підбір методів; покращення якості життя. Однак, важливо науково досліджувати та аналізувати ефективність цих методів, їх вплив на розвиток рухових навичок, фізичний стан та психоемоційний стан дітей з ДЦП. Такий аналіз може допомогти визначити найбільш оптимальні підходи до реабілітації та забезпечити науковий обґрунтований підхід до лікування цієї серйозної патології.

дійськовослужбовців ЗС України.....	148
<i>Шевчук Марина.</i> Арт-терапія як метод лікування дітей із посттравматичним стресовим розладом.....	151
<i>Шкаберіна В.С, Горошко В.І.</i> Немедикаментозні методи у лікуванні дитячого церебрального паралічу.....	153
<i>Шешукова О.В., Мосієнко А.С., Максименко А.І., Поліщук Т.В., Труфанова В.П., Казакова К.С., Бауман С.С.</i> Психологічна адаптація внутрішньо переміщених осіб дитячого віку на стоматологічному прийомі	157
<i>Olena Romashkina.</i> Some aspects of providing medical rehabilitation in health care institutions in Romania.....	159
<i>Shuper S. V., Shuper V. O., Shuper V. G.</i> The main components of complex rehabilitation process of combatants and ex-combatants at the present conditions in Ukraine	162
Зміст	165